

Basisondersteuning

Scholen in Rotterdam hebben hun basisondersteuning op orde als:

- de basiskwaliteit volgens de onderwijsinspectie voldoende is;
- zij werken volgens de uitgangspunten van handelingsgericht werken;
- de onderwijsondersteuning op school goed is georganiseerd;
- zij preventieve en licht curatieve interventies aan kunnen bieden.

Hieronder worden de vier onderdelen van de basisondersteuning nader toegelicht.

1. Basiskwaliteit

Dit aspect van de basisondersteuning verwijst heel direct naar het meest recente oordeel van de onderwijsinspectie over de kwaliteit van de school. Voor de meeste scholen geldt dat de onderwijsinspectie dit akkoord heeft bevonden en dat de school een basisarrangement heeft.

Uiteraard willen we dat alle scholen over een basisarrangement beschikken. Hier wordt door ieder (schoolbestuur) vanuit de eigen verantwoordelijkheid hard aan gewerkt.

Het samenwerkingsverband zal alles doen wat in haar vermogen ligt om hierbij te ondersteunen. Het integraal voldoen aan de basiseisen van de onderwijsinspectie is echter een primaire verantwoordelijkheid van het school(bestuur).

2. Handelingsgericht werken

Passend onderwijs biedt de ruimte om minder naar de beperkingen en meer naar de mogelijkheden van kinderen te kijken en daar helpende ondersteuning bij te organiseren. De basis is het arrangeren van de juiste onderwijsondersteuning voor iedere leerling. De methodiek van handelingsgericht werken (HGW) sluit daar goed bij aan. HGW is erop gericht om kinderen te (h)erkennen in wie ze zijn, wat ze kunnen en nodig hebben om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. HGW is een werkwijze die de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle kinderen beoogt te verbeteren. In handelingsgericht werken is de reflectie van de leerkrachten op eigen gedrag ten aanzien van de onderwijsbehoeften van de leerlingen de basis. Het maakt passend onderwijs en doeltreffende leerlingbegeleiding concreet.

HGW¹ is zichtbaar in Rotterdamse scholen, want:

- Rotterdamse onderwijsprofessionals werken doelgericht en analyseren voortdurend de effecten van hun aanpak: 'is mijn handelen afgestemd op wat deze groep, leerling, collega of ouder nu nodig heeft om ... (doel)?'. Doelen zijn daarbij nodig om te monitoren of we op de goede weg zijn. Uitdagende doelen zijn goed voor alle leerlingen, ook voor de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.
- Kinderen ontwikkelen zich in wisselwerking met hun omgeving (zoals school en gezin) waarbij door scholen gericht wordt ingezet op het versterken van stimulerende factoren in het kind en de omgeving en het verminderen of wegnemen van belemmerende factoren.

¹ Bron: Handelingsgericht werken, samenwerken aan schoolsucces, Noëlle Pameijer (2017)

- Onderwijsbehoeften staan centraal: van 'wat een kind heeft of is' naar 'wat een kind nodig heeft om...'. Het onderwijs wordt afgestemd op de overeenkomsten en verschillen in een groep (essential for one, beneficial for all). Het gaat daarbij niet zozeer om wat er mis is met een kind, maar om wat het kind nodig heeft om een bepaald doel te bereiken.
- Leerkrachten maken het verschil (met name voor de kwetsbare leerlingen), ouders doen er evenzeer toe. Dit betekent dat leerkrachten het onderwijs passend maken en ouders dat ondersteunen. Op Rotterdamse scholen zien leerkrachten ouders als ervaringsdeskundigen en partners. Er is ook aandacht voor de ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en ouders (wat heeft de leerkracht nodig om... wat heeft de ouder nodig om...).
- richt zich op de positieve aspecten van leerlingen, leerkrachten en ouders. Bij opvoeding en onderwijs worden stimulerende factoren zoveel mogelijk gezocht, benoemd en benut. Men richt zich op wat wel lukt. Er wordt gedacht, gepraat en gewerkt in mogelijkheden en oplossingen voor ondersteuningsbehoeften van leerlingen: van probleemgericht naar oplossingsgericht.
- Alle betrokkenen werken constructief samen waarbij er vooral wordt gepraat mét elkaar en zo weinig mogelijk óver of tégen elkaar. In dialoog met onderwijsprofessionals, leerlingen, ouders en extern deskundigen ontstaan nieuwe inzichten en verrassende oplossingen.
- De werkwijze is systematisch en transparant, waarbij gebruik wordt gemaakt van de HGW-cyclus. Formats zijn daarbij een hulpmiddel, niet meer en niet minder, en worden nooit een doel op zich.

3. Organisatie van de onderwijsondersteuning op school

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de kwaliteit van de ondersteuning op de school ligt primair bij de school en haar bestuur. In het schoolondersteuningsprofiel wordt beschreven welke ondersteuningsmogelijkheden zij zelf biedt, hoe zij die mogelijkheden verder wil ontwikkelen, hoe gebruik gemaakt wordt van externe expertise en met welke ketenpartners wordt samengewerkt.

4. Preventieve en licht curatieve interventies

Dit vierde aspect van de basisondersteuning gaat over alle interventies, die aanvullend zijn op datgene wat de groepsleerkracht in de dagelijkse praktijk aan differentiatie per leerling kan bieden. Met deze interventies kan bereikt worden dat ondersteuning aan de leerling zoveel mogelijk in de gewone klassensituatie kan worden geboden, zodat de inzet van zwaardere vormen van ondersteuning kan worden voorkomen. Deze interventies kunnen ook gericht zijn op de terugkeer van leerlingen van het speciaal (basis)onderwijs naar het regulier onderwijs.

In het volgende schema is vastgelegd wat de scholen binnen het samenwerkingsverband op dit gebied in huis moeten hebben. Dit gaat ervan uit dat binnen de onderwijsbehoefte een onderscheid kan worden gemaakt tussen ondersteuningsbehoefte (pedagogiek) en onderwijsbehoefte (didactiek). Bij zorgbehoefte gaat het om (para)medische ondersteuning.

Bij het organiseren van dit pakket kunnen de scholen terugvallen op ondersteuning door de schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband en/of de schoolmaatschappelijk werker. Het is vaak ook verstandig onderwerpen gezamenlijk op wijkniveau te agenderen en te organiseren.

Afspraken in het kader van basisondersteuning	
Vroegtijdige signalering van leer-, opgroei- en ontwikkelingsproblemen.	Op de voorschoolse voorzieningen en in groep 1 worden kinderen met een onderwijsbehoefte, die niet met de reguliere middelen beantwoord kan worden, gesignaleerd. Er wordt samengewerkt met ketenpartners om aan de onderwijsbehoefte van deze kinderen tegemoet te komen.
Schoolklimaat	<ul style="list-style-type: none"> Op Rotterdamse scholen werken leraren samen in en aan een gezamenlijk gedragen (positief pedagogisch) schoolklimaat waarin competentie, autonomie, relatie verbondenheid en welbevinden centrale thema's zijn. Deze pedagogische basis geeft een veilig schoolklimaat waarin kinderen tot leren komen. Elke leraar op een Rotterdamse basisschool hanteert een gestructureerd klassenmanagement en reflecteert op eigen handelen om eigen gedrag bij te stellen. Hierdoor werken en leren leerlingen in een rustige en geordende omgeving.
Een aanbod voor leerlingen met ernstige lees-/spellingproblemen (dyslexie) en ernstige rekenproblemen (dyscalculie).	<ul style="list-style-type: none"> Op alle Rotterdamse basisscholen wordt gewerkt met een dyslexieprotocol en een dyscalculieprotocol. Elke Rotterdamse basisschool heeft de deskundigheid om een complexe ondersteuningsvraag op het gebied van lezen en rekenen te analyseren (eventueel met hulp van specialisten van het S(B)O of PPO Rotterdam) en hierop een programma te maken dat uitgevoerd wordt in de klas van het kind.
Didactisch aanbod	<ul style="list-style-type: none"> Leraren geven hun lessen volgens het directe instructiemodel, zij differentiëren bij instructie en verwerking in basis, verdiept en intensief arrangement. Op school zijn afspraken over de indeling van leerlingen in basis, verdiept en intensief arrangement. Leraren op Rotterdamse scholen kunnen een specifieke onderwijsbehoefte van een leerling (bijvoorbeeld op het terrein van lezen of rekenen) signaleren, analyseren, een oplossing voorbereiden, die oplossing uitvoeren binnen de groep en evalueren of dit traject voldoende heeft opgeleverd voor de leerling. Zo niet, dan roepen zij hulp in. Rotterdamse basisscholen kunnen, eventueel met hulp van specialisten van S(B)O of PPO Rotterdam, een onderwijsarrangement samenstellen voor leerlingen met een grote achterstand op gebied van spraak, taal en rekenen en voor leerlingen met werkhoudingsvragen. Leraren kunnen deze leerlingen voldoende instructie en begeleiding bieden bij het uitvoeren van dit programma. Leraren kunnen hun gedrag afstemmen op de individuele behoefte van hun leerling. Leraren stellen zelfstandig een handelingsplan voor bepaalde tijd op om in een gesignaleerde ondersteuningsbehoefte van een leerling te voorzien. Zij stellen kleine doelen en hebben concrete verwachtingen.

	Ouders en leerlingen zijn partners bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van deze plannen.
Aanpak gericht op sociale veiligheid en voorkomen van gedragsproblemen (internaliserend en externaliserend).	<p>Elke Rotterdamse basisschool</p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft heldere afspraken gemaakt over eventuele inzet van time out, schorsing en verwijdering. • heeft heldere afspraken gemaakt over hoe en door wie gehandeld wordt bij acting-out gedrag van een leerling. • heeft een intern begeleider die leerkrachten d.m.v. klassenobservaties en coaching-gesprekken kan ondersteunen bij de aanpak van eenvoudige gedragsproblemen. In het nagesprek reflecteert de leraar op het eigen handelen zodat hij/zij zijn/haar gedrag leert afstemmen op de onderwijsbehoefte van deze leerling/groep leerlingen • heeft de deskundigheid om groepsleerkrachten te ondersteunen bij specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen op het terrein van gedrag. De groepsleerkracht, leerling en ouders kunnen intern ondersteund worden, eventueel met hulp van specialisten van S(B)O of PPO Rotterdam, om een plan op te stellen om het gedrag van deze leerling positief te beïnvloeden. • voert actief beleid om pesten te voorkomen. • hanteert het SISA en de meldcodes voor huiselijk geweld en Kindermishandeling.
(Para)medische ondersteuning	Elke Rotterdamse school werkt met een protocol medicijngebruik en een protocol medisch handelen.